

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Тодор Попнеделев

Исторически факултет, СУ „Св.Климент Охридски“

за конкурса за професор по 2.2. История и археология (История на България – история на Българското възраждане), обявен за нуждите на Исторически факултет на СУ „Климент Охридски“ –
Държавен вестник, бр. 64, 16.08.2016 г.

На обявения конкурс за професор е представена кандидатурата на доц. д-р Надя Иванова Манолова – Николова, която участва със значима като обем и качество научна продукция. Тя включва три книги, две от които са в съавторство с проф. д-р Красимира Табакова и Пенка Желева, двадесет и една статии (четири от тях на чужд език), а също с популярни статии, учебни помагала, рецензии и съставителство на научна литература. Тематично тези проучвания разглеждат различни аспекти основно на Новото време за българите, хронологически времето засяга XVIII – XIX в. По-конкретно са разгледани – ролята на храма, религиозното съзнание, ролята на определени светци, като фактор за изграждане на национално съзнание, поселищни проучвания, с оглед интензивността на възрожденските процеси сред българите. Проследен е интересът на Испания към Ориента, както и отражението на някои медицински феномени върху обществото ни.

В настоящето становище ще обърна внимание на някои страни от изследователската и преподавателска работа на доц. Надя Манолова. Най-напред ще се спра на книгата на колежата „Българите, църковното

строителство и религиозната литература (30 те – 40 те години на XIX век)“ Тя, на практика, доразвива и обобщава отдавнашния интерес на автора по тези проблеми, с оглед появата и проявленията на Новото време за българите. Чрез три допълващи се, взаимосвързани студии, доц. Манолова представя голямото изграждане на храмове и масовото навлизане и популяризиране на православната литература сред обществото ни в периода. Целта ѝ е да проследи как тези явления са едновременно израз и резултат от модернизацията на българите. Идеите за теоретизиране и осмисляне на тези процеси са допълнени с изясняване, уточняване на понятийния апарат, който е въведен в книгата. Това безспорно е достойнство на изследването, тъй като в съвременната ни историография „плюралистичното“ ползване на понятията, а също и честото „разтваряне“ или „обогатяване“ на науката ни с културология, социология понякога пречи на вътрешното разбиране в кръга на историците.

Достойнство на труда, изграден върху богат изворов материал, е и фактът, че доц. Манолова е представила, споменатите страни от Възраждането ни и като резултат от цялостното състояние на Османската империя, нейното законодателство, социален и политически живот. Именно това ѝ дава възможност да проследи спецификите, локалното като проявление и интензивност в националнообразователния процес.

Изследването е предназначено и за целите на преподавателската работа на колегата сред студенти – историци, етнологзи, културолози. Бих споделил, че стилистиката, която е използвана, подходите на проучване, отговарят на идеите ѝ в тази посока.

Ще продължа с представянето на преподавателската работа на доц. Надя Манолова, която е съществена част от участието ѝ в конкурса за професор. Още с постъпването си в Исторически факултет колегата води години наред семинарни упражнения по Българско възрождение, а след хабилитирането ѝ, ред общи и специализирани курсове за бакалаври в

специалностите – история, етнология, история и философия, история и география. Тя е и ръководител на магистърската програма „Възраждане и памет“. Доц. Манолова пряко съдейства и за подготовката на бъдещи изследователи на епохата, чрез ръководените от нея докторанти. Опитът ѝ като преподавател е ползван и от други факултети на Университета.

В цялостната преподавателска и изследователска работа на колежата се откроява интересът към извора, по-конкретно въвеждането на нови документи в обръщение и тяхното анализиране. Свидетелство за това е друга от представените за конкурса книги „Испания, Балканите и българите (XVIII – XIX в.)“, в съавторство с проф. Красимира Табакова. Книгата по същество включва две части – документална и изследователска. Първата е едно от редките обнародвания на испански документи за времето от 1780 до Освобождението. Те съдържат пряка информация за политиката на испанската дипломация към Османската империя и основно към Балканските ѝ провинции. Това слабо използвано досега документално богатство е дало възможност на доц. Манолова да изрази своите виждания в статиите – „Испански сведения за Османската империя от края на XVIII в.“, „Испански документи за Софийско-Пловдивската католическа епархия в края на XVIII в.“, „За княз Стефан Богориди и събитията през 1833 – 1836 г. в Османската империя според испански донесения“, „Русия и българското въстание от 1850 г.“ и „Испания, ген. Хуан Прим и Кримската война.“. Те изследват и отразяват аспекти на разнообразието в отношенията между Високата порта и Испания като на този фон дават богата информация за български политически, социален и духовен живот, с което обогатяват познанието за възрожденската ни епоха.

Третата предложена книга „Исторически изследвания за Средна Западна България – XV - XIX в.“, съвместно с Пенка Желева, и статиите за конкурса представят доц. Надя Манолова като един съвестен изследовател

на Българското възраждане, умеещ да прилага новаторски подходи в проучването му, да въвежда нови теми и да гради устойчиви представи за епохата.

Всичко това личи и в участието на колегата на множество научни форуми, а също и в ръководенето на научни проекти и създаването на учебни помагала за средното образование и студенти.

Написаното дотук ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди академичната длъжност „професор“ на доц. Надя Манолова.

София, 30. 12. 2016 г.

Доц. д-р Т. Попнеделев